

**Presidential Communications Operations Office
Presidential News Desk**

**SPEECH OF PRESIDENT RODRIGO ROA DUTERTE DURING THE
CEREMONIAL DISTRIBUTION OF AGRICULTURAL ASSISTANCE TO
THE FARMERS OF Region 12**

[Delivered at Pigcawayan Municipal Gymnasium, Pigcawayan, Cotabato | 10
January 2020]

Lingkod lang anay ah. *[laughter]* (Kindly sit down.)

Agriculture Secretary William Dar; Mindanao Development Authority Secretary Emmanuel Piñol; Senator Bong Go *[applause]*. Commander ng CAFGU, retired... *[laughter]* Puro badge diria (They all have badges). North Cotabato Governor Nancy Catamco *[applause]*. Ah, manalo ito, popular. Municipality of Pigcawayan Mayor Jean Dino Roquero *[applause]*; fellow kasama ko sa gobyerno; mga kaigsuonan ko (my brothers and sisters).

May English anay ni nga speech. Te ako nagabasa kanina, way ko... (This speech is written in English. I didn't read it earlier, I didn't...) No, it's English. Actually, I'd like to go in and out in any dialect. Te sin-o taga-Antique ngari para... Sus, kadamo nga... (Who hails from Antique here? Sus, there are so many here who are...)

You know, first of all may ara na na (there have been) mga tao, programa, presidente, noon pa. Always farmer, farmer, farmer. Kag pag-abot sang panahon, way man diha. (But when the time comes, they don't get any help.) No help, no nothing. Except that there is always talking. Do you know why? Te gusto mo baw-an nga ngano nga ang Pilipinas galubog pirmi hangtod karon. Te because of corruption. (They don't want it to be known that the reason why Philippines is suffering until now is because of corruption).

Tingnan mo `yang rice thresher ninyo. Kaga --- ga-bakal ka sang equipment, tan-awon mo nga after sales service. Te magbakal ka anang te nga eroplano ko nadugay ko, nagpara diha sa langit. (When you purchase new equipment, you should look at the after sales service. It took me a long time to purchase 10 planes.)

Ingon ko, "ngano man ni?" Siya "way, baka nakasulod ta'g hangin, di na ta makasibog." "Abaw linte pag gawas mo kay gahuwat na ang mga tao sa Pigcawayan."

(So why is this? Well anyway once we do air travel we can't go too far. When you land the people of Pigcawayan will be waiting.)

"Sir, okay lang, before dark maka-landing ta." So ang Pilipinas, parang ganun. Kung baga sa runway pa gasige lang gadagan (keep on running) sa runway nga taas. Sa pila na katuig, way man mag-take off. (Nothing ever took off in several years.)

You know why? Because of corruption. That is my experience that I will --- nga i-share ko sa inyo nga mao kana. Kaniadto maski ing-ato magbili ng... Basta sin-o lang makahatag ng kickback. 'Di na bale ang farmers basta pag-abot sang TV, ma-media, (that I will share with you. Back then even if you purchased a... Anyone can give a kickback, even for farmers as long as the TV sets arrive and are publicized on media) okay na tapos alis.

And the farmers are left on their own, with equipment that they cannot use and if ever at all, if used, it is always have a very limited useful time. The reason is kabaga'g nawng sang equipment, way na niya maadtuhan kung sin-o. Mga intel lang na. Te mga --- way ko gitudlo nga tao pero kung sin-o ga-bakal ana para sa inyo. (they have no shame, they haven't even went there personally to see who received it. Mga intel lang `yan. I'm not pointing fingers at anyone but whoever bought that for you.) P***** j**. T***** talaga ang walang hiya

May ara ako tao sa isip ko kung sin-o. (I already have a person in mind.) Sabi ko di bale patayin ko na lang `tong p***** j***** `to. You know, we have wasted... Why? Kasi `pag may program ka, `di may follow up. Then tan-

awon pud sa taas kung na-implement ba na. (Then persons of authority would have to see to it that it's being implemented) Na sa panahon ko marami na akong mga director and I'm warning everybody in government, do not go into corruption.

Pagka may corruption, I will not give you the time of the day. You have to pack up and go. The latest was a high-ranking official of the Philippine National Oil Company. Hindi --- hindi ako magdadalawang isip. Ni Cabinet member... Hindi si Manny.

Manny is still a Cabinet member kaya lang sabi ko pumunta ka doon because you know the terrain. Kag ang social order doon, kag ang mga tao. Te `di man na masulbad sa military tanan. Mahurot ta anang sundalo ko kag mag-sige ta patay. (The military can't solve everything. We'll lose all our soldiers if we just keep on killing.)

So you have to really... Unfortunately though, two years na lang ako. Pero gawain ko. Sabi ko sa lahat ng secretary ng mga departamento, "Do not go into projects which you cannot finish within the two-year time left for me in office."

Gusto ko, kagaya nung mayor ako. Lahat ng projects ko calibrated in the sense na pagdating ng panahon, pag-alis ko sa opisina malinis lahat. Ang mga sakyanan assigned sa akin, isinauli ko in order.

Kag sa mayor ako for 21 years sa Davao City. Naging congressman ako, naging vice mayor ako sa anak ko. Te kilala ninyong anak ko? `Tong butangera. Nakadto na ba siya ngari? Te naga-motor na anay. Way na gibuhat kundi mag-motor at mangelata. (Do you know my daughter? The puncher. Has she been here? She likes to go for motorcycle rides. She doesn't do anything other than ride a motorcycle and maul people.)

Pero --- well that is what I pass to my children. Anything. Huwag lang corruption. Ako, anything. Faults? I have plenty. It was --- but never --- it was not issue about money. Ka --- kag babae. Diri babae didto. Babae. (women here, women there. Women.)

Pareho rin kay Manny. Babae dito, babae. Si General ano, babae rin. Ganun lang 'yan. Ayaw ng umuwi. You know but --- human frailty. Men have feet of clay. Lahat naman tayo may mga ano...

Pero dito sa gobyerno, kung ang weakness mo ay pera, talagang kawawa ang tao. So all of these projects will be finished. Sigurado 'yan.

Ang gobyerno may pera. Makita mo naman sa appropriation. Ngayon mag-abot ng trillion. [Put?] Palagay ko pa naman 'yang trillion, four billion --- four trillion budget. Dapat talagang... I want to see the last peso na dadating doon.

Wala akong ginawa kung hindi mag-audit ng performance pati saan 'yung pera. Sinusundan ko 'yan. I was careful about...

You know, the appropriation of this year --- when I first assumed in office, irrigation. Kita ko 50 billion. Kaya naghahanap ako ng tao na sabi ko mabigyan ko. Itong 50 billion magiging walang irrigation mangyari dito. Puro ihi na lang ng tao ang makita mo na tubig.

Kaya I chose General Visaya who was about to retire and I told him he has to use the money. I do not care. Kung opisina ninyo may allowance, isagad mo. Kung --- if allowed by law and you have this discretionary fund or whatever, isagad mo, okay lang.

If it's allowed by law, sobrahan mo, gusto mo. Pero huwag mong galawin 'yung pera para sa tao na naghihintay. *[applause]*

You remove corruption and we would have performed about half or a third of the performance of the past. Ayaw ko na lang mag-ano ako ng tao. Wala na rin. What's use of... Tapos na. Wala na 'yan. Hindi mo na makuha 'yung pera.

Pero ngayon, gusto ko talaga, as of last year. 'Yung pera ng tao dadating talaga. 'Yung mga gobyerno, mga director, if you are allowed allowances, go

for it. Basta legal at in-allow ng departamento, go for it. Maximize it. I-max mo. Pero p***** j** huwag mong galawin ang pera para sa mga [pulis?]. `Yun lang ang mensahe ko.

How many administrations? Punta dito maggulo ang tao. "Ah, Duterte p***** j** mo hanggang ngayon, ngayon ka lang dumating y*** ka." Eh... Alam mo, I have to cross mountains. I have to enter clouds in the sky which are actually turbulent.

`Pag sinabi ng piloto na low ang ceiling, te ang helicopter di man na pwede ipataas. Kung ana na, mag-low ang ceiling, pababa siya. Visual eh. Ako lang ang galipad ng gabi. Kaya `pag nabunggo `yan sa bukid ngayon, ah mabuhay si Robredo. *[laughter]*

Ako lang ang naglilipad. Kay tinupad ko talaga... Sabi ko takeoff tayo, maghanap ka ng landing diyan. Kung hindi ka marunong magtanong tayo mga Antique. Kahibaw na sila kung ana na asa sila mag-landing, mag-takeoff. (They know where they're supposed to land or takeoff.) Sanay `yan sila. Mag-konsulta ka doon, mag-landing tayo.

Kaya ako napunta rito kasi talagang busy ako. Marami akong problema. May mga walang hiya pa. Itong mga water concessionaires. Ah sabi ko, ito... Ang tanong ng politika, "Saan `yung big fish?" "Ah, Duterte wala. Habol lang `yan `yung maliliit na... Saan `yung malalaki?"

Malalaki? Ito na. Ibigay ko sa iyo, ito. T*** j***** `to. `Pag hindi ito nagkaintindihan, sila ang mawalaan ng pantalon, hindi ako. Kaya ganun na lang ang proteksyon ko. Minumura ko talaga `yang mga... Hindi ako galit sa mga mayaman. But usually or historically it has always been the oligarchs `yung sa taas. Mamili sila ng presidente, ng kandidato, `pag nandoon na puro pabor, pabor, pabor.

Eh ako tinulungan ninyo ako. Dito sa Pigcawayan, almost landslide. Mabuti't na lang walang [nalibing?]. *[applause]* Pagsabi nila noon sa eleksyon, "Mayor, landslide ka sa Pigca... Landslide talaga." Sabi ko, "Ilan ang na... Walang patay?" *[laughter]* "Boto `yan, Mayor. Boto." Ah, boto. Salamat naman.

So I never had the opportunity to thank you. Tonight, upon my oath of office, I said I am a worker of government and I serve the people. *[applause]* Klaruhin natin `yan. Klaruhin natin `yan.

Itong Pasko way man ko gift kay gasulti na ko daan sa ila (This Christmas, I don't have a gift because I already told them) nga ibigay mo na lang sa iba kasi... Ano... Anong ibigay mo? Relo? For what? Hindi naman ako maggamit `yang mga gold-gold. Hindi man ito Diwalwal.

So ganito na lang. May ara man si Bong na number sa akon (Bong has my number). Before he became a senator, he was also my previous aide. Kaya lang swerte ng buhay.

Pero I guarantee you that this guy is very honest. Ito `yung may-ari... Kag nabisita ka sa Davao? Nakadto kamo sa Davao na? Ponciano likod ng UM, isang bloke `yan, Tesoro Printing. Kay Bong man na. (Have you been to Davao? At the back of UM at Ponciano street, that whole block there, Tesoro Printing. It belongs to Bong.) Totoo. Kaya minamaliit nila, hindi kasi nila kilala. La Salle graduate ito.

Kaya lang sabi ko, "Anong Chinese school ka Bong?" Sabi, "Hindi ako Chinese school. Sa La Salle ako nag-graduate." Sabi ko, "Ah *[mabuti?]*." Kaya pala hindi marunong mag-Intsik. Totoo. Bugok man ito. Hindi marunong. Hanggang ano lang `yan. Hindi marunong mag-Intsik.

So tawagan mo siya, may number siya or the [8888]. You know, `pag nag-report kayo ng government official, tawagan mo 8888. Sabihin... Huwag ka nang magbigay ng pangalan mo. Sabihin mo lang, "Ito `yung assistant director dito, hiningian ako ng..."

Tawagan ko `yang number mo. Huwag na pangalan mo. Tapos kausapin kita kung anong ginawa. `Pag may panahon ako lilipad ako dito para sampalin ko lang `yung p***** i** sa harap mo. `Pag hindi... O, totoo. *[applause]*

Totoo `yan. Ako lang ang... Tanungin mo `yung sundalo diyan sa PSG. Ako lang ang mayor na nagbugbug talaga diyan sa Malacañan, sa loob. Lahat pati pulis. Hindi bugbug. Pina...

`Yung unang round na sinabi `yung mga pulis na may mga kaso medyo --- mga maldito. Eh nag... Sabi ko, "Papuntahin mo `yan dito `yang mga y*** na `yan."

Tapos hindi ko man mabugbog diyan kasi maraming media. Sabi ko, "Mag-tindig kayo diyan sa Pasig ha. Mag-tindig kayo. Huwag kayong umalis diyan. p***** i**, `pag nakita kita..."

So trabaho na ako hanggang gabi. Sabi ni Bong, "Mayor, `yung pulis?" "Ha? Bakit?" "Nandoon pa sila." "Bakit nandoon pa sila?" "Sinabi mo kasi Mayor na maghintay sila hanggang sabihin kung makauwi."

Eh maga-alas onse na, walang kain. Eh `yung iba umihi na sa pantalon kasi... Eh `yung mga maldito... Alam mo karamihan ng pulis, about 97 percent, 98, puro mababait `yan. `Yung sundalo ko mababait `yan. Kaya... At tsaka mahal ko.

Ngayon, kung bakit doblado sweldo nila pati `yung militar? O sabihin ko sa inyo. Kapag may gulo, pulis, sundalo. `Pag may mag-kidnap, maghabulan, 24 oras, pulis, sundalo. `Pag may sunog, pulis, sundalo. `Pag may baha, punta kayo doon. Pulis, sundalo. `Pag may landslide maraming tao nabaon, lumabas ka sa kampo, kutkutin mo `yung patay diyan. Pulis, sundalo.

Walang mautusan. Ilan lahat sila? Lahat na problema na hindi kaya ng mayor, magtawag kaagad `yan ng pulis. Kaya kita mo, ito silang mga sundalo pag-uwi ng kampo, kinabukasan mag-patrol sa labas, pulis. You know, in the law of averages, tayo makauwi sigurado, pwera na lang kung ambushin (ambush) ka ng karibal mo sa babae. `Yan lang man ang dahilan diyan sa ambush, babae man. Walang iba.

Pero ito sila, maraming kalaban. Enemies of the state. `Pag maglabas ng kampo `yan, nandiyan sa istasyon, detachment. You know, about 60 percent, the danger of dying in the line of duty. Sila `yung exposed eh. Sila `yung humaharap ng bala.

Kaya naman sabi ko, sa sakripisyo ninyo, doblehin ko `yung sweldo ninyo. Kaya maraming --- mayaman na `yung mga pulis. `Yung mga babae, mga dalaga. Doon sa aking kampo sa --- malapit lang ako sa kampo nakatira eh. Lahat ng babae doon na pulis, nagbili lahat ng kotse.

Tapos nagalit `yung mga opisyal kasi `yung magagandang parking, inagaw na ng mga policewoman. So nagalit. Tinawag --- tinawagan ko si --- `yung CO nila. Sabi ko, "Tatal lalaki kayo. `Yung kotse ninyo doon sa malayo.

Malayo sa kampo. Doon na kayo. Doon kayo mag-parking. Bigay mo na sa mga babae."

Kasi... Kasi opisyal. Ah, opisyal-opisyal. Kasi para daw sa mga opisyal. Mabuti lang 'yung ma-ano. Ibigay mo 'yan sa mga babae. Mga opisyal, maglakad kayo. Tatal mga lalaki kayo.

Pero marami ng yumaman sa mga pulis. Hindi yaman na yaman. Ibig sabihin, komportable ang buhay.

Ngayon naman, in exchange for that, sugal ang buhay nila. Ngayon, kung meron pang kulang dito, tell me.

Tell me immediately now or tomorrow, o nandiyan man si Secretary. Kung meron pang naiwan na pwedeng i-land reform, pilitin kong i-land reform 'yan. *[applause]*

Sa Negros, 'yung mga kapatid niyo doon, lahat 'yung mga tenants na ayaw ibigay 'yung lupa sa kanila at gusto lang bayaran, sabi ko kay Castriciones sa Agrarian Reform, "Ilagay mo na. Ilagay mo na. Pilitin mo. Ilagay mo, magpasama kayo ng pulis because that is the law."

The law says give it to the tenants. So kaya malakas ang insurgency dito dahil diyan. 'Yung mga sugar, ibigay mo na. At sinasabi ko sa may-ari ng lupa, there is always a time for everything. And if you are a Christian, I will refer you to the Bible, Ecclesiastes 3.

There is a time to be happy and a time to be sad. A time of plenty and a time of want. A time to be rich but a time to be just an ordinary. A time for everything and a time for nothing. A time to be happy and a time for grief. As always, there is a time to live, a time to be born, and a time to die.

So walang permanente dito sa buhay. Kayong mga may-ari ng lupa na malalaki... Sabagay wala ng land reform. Pero 'pag hindi pa ninyo binitawan 'yan, pipilitin ko 'yan. Hindi pipilitin ko na gusto ko mag-diktador. Hindi ako galaw hanggang walang batas.

Kay itong mga pulis pati military, take comfort. When I say, "do it," do it because I will never order you to do an illegal act. And if by chance, kaga --- International Criminal Court. Sabi ko, trabaho lang kayo. Basta wala lang 'yang personalan. Huwag naman 'yung barilin ninyo na nakahiga na 'yung tao o nakaluhod.

Meron palang ilaw. Bakit kayo nagtitipid? *[laughter]* Eh pangit na nga tayo... Kakawala lang 'yung sunog ko dito o. Ang mga ulol --- ito talagang oposisyon. 'Yan, *[unclear]* nakiking 'yan. Nationwide 'to eh.

Sabi nila 'yung mga tao daw may sakit sa kidney, umiitim daw. "Ah si Duterte, mamamatay na 'yan." Talagang mamamatay ako. Walang problema 'yan. Ang tao, mamamatay talaga. Kailan? It's only God.

Kung sabihin mong mamatay ako, talagang mamatay ako. Pati ikaw p***** i** mong nagsasalita, mamatay ka rin. *[laughter]* Walang lulusot sa atin dito na buhay. Ako maligaya na. I take comfort. When I go out, I retire. Do not believe in that s*** about extension-extension.

Pagod na ako. At 'yung lahat ng mga girlfriends ko na... Wala na, nagsama na sa iba. *[laughter]* Katagal kong inaalagaan. Wala na akong panahon. Alam mo babae, nagsibat na. 'Yung dalawa, apat 'yun sila, 'yung dalawa nawala na talaga. *[laughter]* O apat man ang girlfriend ko, dalawa ang asawa ko.

Para malaman ninyo. Kita ninyo ako, may ibang kasama. "Sino 'yan? Sino 'yan?" Ah wala ng iba. [Two each?].

So maligaya ako. I hope that... Ito ang isa pa... 'Yung umiiyak kasi si... Kumare ko man 'yan. 'Yung lalaki, classmate ko sa grade six. Kilala ko 'yan sila. Umiiyak kanina.

Ganito na lang. Ito ang pangako ko sa inyo. There will never be a repeat [on all these?]. Pagka.. I leave it to DAR to make the projections, the timeline of when to import and when not to import.

'Pag nearing harvest time na, on that period, hindi 'yung harvest time na, 'yung near --- papasok ka pa lang ng period of harvest, maghinto na ang... Maggawa ako ng ano --- maghinto na ang importation. Tapos 'yung inyong pagod bibilihin ko.

Kay sabi ko kay Secretary, kung malugi, mas mahal ang presyo ng tao, bilihin mo. Sabihin mo, malugi tayo, magpalugi tayo. *[applause]* Magpalugi tayo kay part of that subsidy is really to help.

So we must have enough money to buy the harvest. Pagkatapos nabili na, itago mo sa likod. Tatal first in, first out man 'yan. Then I start to buy. Basta meron lang tayong level of --- margin of...

You know, ang tao visual. 'Pag makita niya 'yang bodega, p***** i**, ang sako ganun na lang kahaba, wala na. Hindi... Tapos magsalita na "hunger, hunger." Kaya gusto ko 'yung bigas hanggang doon, hanggang doon talaga kataas. Punuin mo ito.

'Yan. Kasing rami ninyo. Parang ganun. Ikamada. Ganito punuin hanggang doon. 'Pag makita ng tao may bigas, eh sabihin niya karaming bigas, hindi tayo magugutom. Ang ulam na lang.

Ako, sa totoo lang, maniwala kayo at sa hindi, okay ako ng ginamos pati bulad. Bisaya ako eh. So may kamunggay ka lang diha (diyan), lagyan mo lang ng isang pirasong matambaka, good na ako. Hindi naman ako kumakain ng baka pati...

Eh hanggang diyan lang 'yung ano natin eh. Iyon ang natutunan ng bibig ko na ngayon maski matanda na ako at may pera ako. May pera ako pambili ng magandang ulam, doon pa rin ako sa nakasanayan ng --- the taste. 'Yung taste bud mo, maghanap ka.

Walang... Wala tayong... Tayong mahirap, wala tayong problema. Ang may problema dito sa Pilipinas ngayon, 'yung mga mayaman. 'Yung mga mayaman. Gaya nito ni Consunji. Lahat ng condo --- ewan ko kung may condo... May condo kayo diyan? Davao? Nagbili kayo?

Lahat ng condo niya, apat, 'yung isa bumagsak. Sa karaming building sa Davao, kanya lang ang nag... Maraming crack 'yung... Talagang huge cracks. Hindi 'yung hairline na ano. Talagang bumubuka. Ngayon, pinapahirapan niya.

Nung isang araw, nagsalita siya about concession sa water. Sabi ko, ikaw, may problema ka. Unahin mo 'yung problema mo sa tao. Kay kung builder ka, Consunji ka man o hindi, 'pag naasar ako sa iyo, I will not grant you any permit to dig in.

Nag-a-audit ako sa lahat ng ano niya. Eh ibig sabihin, 'yung bago diyan sa Ec... Kaganda na noon. Makita mo sa Ecoland. Sa Times Beach --- papuntang Times Beach. Indonesian consulate. Makita mo kaganda ng --- sa labas, ilaw sa gabi.

Pag-linog (earthquake), ah sus. Dinaganay ang tao kay nangliki man (People panicked because it cracked). So 'yun ang ayaw ko tapos ayaw pang gumalaw. Kaya ang may problema sa Pilipinas sa panahon ko, 'yung mga mayayaman na walang hiya.

Kayong mayayaman na --- you know, you have the social conscience, wala kayong problema sa akin. At sa awa ng Diyos naman, hindi man rin ako tumanggap ng kontribusyon ninyo sa eleksyon. Shoestring budget lang ako. 'Yan ang sabihin ko.

Hindi akalain ng mga taga-Maynila. Nobody gave me a Chinaman's chance to win. Wala talagang naniwala. Kayo dito kasi rabid kayo. Mindanao-Mindanao. 'Yung iba? Maski doon sa Cebu, 'yung hometown ng tatay ko, ang mga g*** ayaw maniwala na --- kasi may political family raw doon. Mga Durano, which unfortunately, ang asawa is pinsan nung --- nung the grand old man. Ang asawa is the cousin of my father. Wala nga akong lider ni isa. Ang...

Pwede ako mag-istorya? Gutom na kayo? Maputla naman ang mukha ninyo. Huwag na lang. *[laughter]* Ganyan lang. Kasi ayaw nilang maniwala. Lalo na mga taga-Maynila, lalo na sila Trillanes, sila... Hindi nila... Ayaw nilang maniwala na galing ako sa baba.

Alam mo, kung ang lola ko, nanay ko, may lupa lang sa Lanao... Gaya ng Lanao, mixed Bisaya ano diyan. Lanao --- Lanao del Norte. Kung may lupa lang kami sa Lanao o ang tatay ko may niyogan lang sa Danao, Cebu, hindi na kami pupunta dito.

Kaya kami umalis ng aming lugar namin para to seek the greener pasture as most of you are. Anak tayo ng mga pioneering na mga Ilonggo pati Ilocano who dared. At mabuti't na lang, sa panahon na ito, nagpa... Eh may koneksyon rin ako sa Muslim.

Hindi ko na lang sabihin para... Baka sabihin niyo nagyayabang ako. Buti't na lang itong mga Maguindanao at Maranao, at least natuto nila, except for a few, na tanggapin tayo. Bakit naman ninyo hindi kami tanggapin?

Eh Pilipinas --- Pilipino, magkapatid man tayong lahat. Ang problema lang relihiyon. Doon Visayas, dumating 'yun si Magellan dala-dala 'yung kanyon ng g*** pati espada, 'yung mga natibo wala eh.

Eh inabot niya si Lapu-Lapu. P***** i*** tinaga ang g****, 'di patay. Tapos itong --- itong mga Tagalog minsan 'pag National Heroes, sila Rizal. Okay man 'yan. Idol ko si Rizal, next --- next to my father ang idol ko si Rizal, ganun. Hero. Wala lang mang Lapu-Lapu. 'Yung unang Pilipino na makipagaway sa... Kasi he's Tausug or whatever you...

Nakikita mo 'yung headgear niya sa painting? It's a Tausug headgear o whatever his tribe was, ayun tinaga si Magellan.

Ang hero nating Lapu-Lapu, ang tontong Pilipino, hindi ginawang hero si Lapu-Lapu, ipangalan sa isda na Lapu-Lapu kinakain natin araw-araw. *[laughter]*

Kaya noong na-Presidente ako, I ordered the --- the creation of Lapu-Lapu -- the Order of Lapu-Lapu. At lahat ng sundalo na may sugat, may medalya. Kaya hindi --- kaya matunok ka lang og thumbtacks diha, mag-agay-agay ka na. Ang sundalo mabuslot ang lawas (If you just stepped on thumbtacks, you'd immediately feel the pain. How much more a soldier who's been shot?)

They need --- they are all heroes to me. He need not... Well, of course there's a higher standard for the military, but that's the military.

Ako, 'pag nasugatan ka, tapos nasa hospital ka, automatic 'yan lalo na kung severe ang ano... Kasi wala silang problema sa panahon ko. As long as I am President, wala.

At saka ito, you might want to know that 'yung PAGCOR inutusan kong magbigay ng 100 million a month kasi pumunta 'yung mga doktor doon, sabi nila kawawa 'yung mga pasyente. Sila na daw ang nagbibigay ng...

Kaya sabi ko, tinawagan ko si Andrea, "Bigyan mo sila ng..." Sabi ko, "100 million, tama na." "Sir, tama na 'yan, 42 na 'yung ang aming..." O sige, bigyan ko kayo, 100 million a month. Sundalo, 50 million a month, ang AFP, ang V. Luna is 50 million a month.

So I do not see any reason why a policeman or soldier would have a hard time getting the medical treatment or attention when we have the money. So ayun.

Kayo civillian, I understand binigyan kayo ng --- binigyan na kayo ng pauwi pamasaha, 50 --- 5,000? Five thousand ba naibigay sa inyo? 'Yan 'yung --- hindi bigas 'yan. Pera 'yan. Buksan ninyo 'yan. Bahala na kayo at paghatian ninyo. Pera eh. Akala mo lang ano...

Well, anyway, again I thank you from the bottom of my heart for at least tinulungan niyo ako maging worker sa national government.

Kung ano ang reklamo ninyo, sabi mo lang doon. Ilagay mo doon kung sino 'yung p***** i*** 'yan at ipatawag ko o kapag na --- umabot 'yung *[unclear]* ko, ako ang magpunta dito.

Puntahan ko 'yan maski saan. Ma-Liguasan Marsh o... Eh mga Maguindanao, ano man...? Patayin ninyo ako? Anong makuha ninyo? Sa totoo lang.

So 'yan ang ipagbilin. I'm happy at sabi ko nga kay Secretary Dar, "Magkano ba 'yang isang tractor, 'yung maliit?" Sabi niya, "Mga one..."

Sabi ko magbili tayo nang marami. Bigyan ng... *[applause]* Gusto ko kayo lahat bigyan isa-isa. *[laughter and applause]* Para --- para pagkatapos ng daro, pasyal-pasyal kayo sa highway niyan. *[laughter]*

Pagdaan ng mga bus na... Pero lahat kayo gusto ko makita 'yung mga tractor dito sa Pigcawayan. Lagyan niyo ng atip-atip, tarpaulin. Pasyal-pasyal lang kayo 'pag gabi. *[laughter]* P***** i** 'pag nasira 'yan suntukin kita balikan kita dito.

Ano pa ba ang sabihin ko? *[laughter]* Ah 'yung speech ko. Nandito 'yung gumawa eh, nakakahiya naman. Madali lang ito, basahin ko lang. Ito 'yung official message. 'Yung message, ano 'yun, binugoy 'yun.

You know, I never really transcended into somebody else. I brought along with me 'yung pagka-mayor ko, nadala ko sa --- hindi ako nag-realign. Ang paradigm ko noon, paradigm ko ngayon.

Kaya kung magsalita maski sinong kaharap ko 'pag gusto kong mag-p***** i**, mag p***** i** talaga ako. Wala ka nang magawa at wala na rin akong panahon magbago.

I am delighted to be with you today as we distribute much needed agricultural assistance to our farmers here in Region 12.

And this is for the Secretary of Agriculture. This is a major step towards our common goal of ensuring greater efficiency in the agricultural sector and addressing pressing issues and challenges confronting our farmers in North Cotabato.

This event *[reaffirms]* this administration's continuing commitment and efforts to ensure food security while upholding the welfare of our farmers in the province.

It is my hope that farm inputs and machineries to be distributed today will reinforce the short and long term solutions that we have already implemented that aim to raise greater productivity and competitiveness in the *[agricultural]* sector.

To our dear farmers, let me take this opportunity to encourage you to give the Rice Tariffication Law a chance. Let me assure you that in the long run, this measure will not only help strengthen our economy, but also provide new opportunities for your sector.

I would like to note that the government is pursuing efforts to improve research and development initiatives --- Enhancement Fund, the Philippine Rice Research Institute has started distribution of inbred rice seeds to farmers nationwide.

[Do we have it now? Okay]

Department of Social Welfare and Development, the Department of Agriculture and the National Food Authority are also doing their part by working to operationalize the distribution of rice to the beneficiaries of Pantawid Pamilyang Pilipino Program.

These are only among the various programs that we are undertaking to help farmers cope up with the greater decrease in the rice prices by enabling a faster rollover of the NFA rice stocks and freeing [up] the warehouses to accommodate palay from local farmers.

Aside from these efforts, we have also launched various capacity-building programs that will develop your proficiency through new farming techniques and the latest technological advancements.

I ask our local farmers to embrace the opportunities --- tanggapin ninyo --- offered by the training activities. The DA, together with the DOST and TESDA --- si General Lapeña, he's the TESDA head. Taga-dito 'yung --- taga-Cotabato. The General Lapeña, well he's now retired. *[applause]* The DA, together with the DOST and TESDA, will be your partners in these endeavors.

Let me assure you that the government will maintain regular consultations with your sector in order to determine your needs. We will invest in much-needed infrastructure such as farm-to-market roads, irrigation systems, farm equipment and other tools which are aimed to increase rice productivity.

I was assured by General Visaya --- who's a general also --- na the irrigation in that part of --- forgot this place, he will construct the irrigation this year. And I hope to finish it this year. I said make it fast make it

short. *[applause]* My time is running out, make projects that can only or doable during the remaining years of my office.

To our dear farmers again, know that I recognize your invaluable contributions to the socio-economic growth of Mindanao. I am therefore asking you to continue to work with this administration so that together, we may overcome the challenges ahead and ensure inclusive progress for the entire nation.

Maraming salamat po. *[applause]*

Mag-upo kayo. Sandali. Gutom na talaga, apurado. Hindi ko kayo palabasin. Pulis, walang --- walang maglabas dito hanggang alas dose. *[laughter]* Hindi, may isa lang akong nakalimutan.

TESDA is a vital component sa program ninyo. TESDA, si Sid. Nasaan si Sid? *[Lika Sid. Sit over there]* He is secretary ng --- he's a Cabinet member. He's an Ilocano pero dito na 'yan na *[applause]* --- he earned his *[unclear]* dito, Ilocano rin.

Karamihan ng Cabinet members ko puro Ilocano. Dalawa na lang kaming Bisaya diyang naiwan. Kaya kung mag-coup d'etat 'yan wala na, walang makalabas kasi puro military na ang kaharap ko.

To our dear farmers, know that I recognize your invaluable contributions. And isa ito, mag-aral kayo ng ano. Mag-aral kayo. I will ask --- tutal taga-dito na rin 'yan. I'm asking Sid to initiate programs of skills lalo na 'yung mga NPA.

Alam mo itong NPA, huwag kayong... Hindi manalo 'yan, not within a thousand years. Puro gulo lang 'yan. Fifty-three years now walang ginawa kung hindi to pull the country down.

'Yung mga mayaman, oligarch, dapat magsama 'yan sila eh. Sila 'yan. 'Yung middle class kayong nagtatrabaho. Itong mga extraneous forces sa gobyerno, ito 'yung naghila.

So huwag --- huwag kayong... Well, may prinsipyo. I will concede to that. Pero for 53 years, ni isang barangay hindi na naman ninyo na-occupy. Puro kayo patay dito, ambush doon sa mga sundalo ko tapos sabihin ninyo pumasok sila sa teritoryo namin.

Wala kayong teritoryo dito. Let me be clear on that. Wala kayong masabi inyo. *[applause]* This is the Republic of the Philippines. Ako ang may sabi kung saan ko ilagay ang mga pulis at sundalo.

Hindi ko sinasabi na patayin kayo pero huwag ninyo akong agawan ng teritoryo. Presidente ako, huwag mong kunin `yung propiedad ko at sa tao. You know I have the authority *[applause]* as President. And do not rob us. `Yung mga --- anong land reform?

Ako matalo mo ako sa land reform? Hindi lang ako nag --- hindi ako nagdadala ng media. `Pag mag-distribute ako, the advance advisory "no media."

Alam mo `yang Boracay madumi `yan. Pinaayos ko, maganda na. Tapos `yang likod niyan maraming daldal `yung --- lalo na `yung mga mayaman na interesado. "Ah ibigay ni Duterte `yan kay ano --- mga crony niya."

Wala akong crony. May girlfriends ako. Crony wala akong silbi `yang --- hindi ko mayakap `yang mga buang na `yan. Ang akin, girlfriends. Wala akong crony. So nung natapos ang Boracay, ni-land --- ni-land reform ko.

Declare ko, kasi forestal eh. I issued a proclamation converting it to agriculture. Ibinigay ko lahat sa mga natibo. `Yun ang utos ko kay Piñol --- Manny Piñol. *[applause]*

Ang may-ari niyan `yung mga Lumad doon. The same manner kung meron pa diyan --- natapos na kasi ang acquisition sa land reform. Pero kung meron pa diyan na declared land reform area at hindi pa nailagay ang mga...

Pilitin. Kung ayaw, tawagin `yung pulis. Explain to the police that this is the law and the police and the military should assist in implementing the law by placing the tenants diyan sa lugar na land reform area.

`Yan ang pangako ko. At `yung mga farmers, sabi ko, I will ask Secretary Dar to make a projection not during the harvest but before, so that may window tayo to move kung ilan ang importation na i-limit.

It's up to them. They know their business. Ang akin lang is to make the assurance that gusto ko... Sino gani `yung isa... Ang gusto ko happy kayo. *[applause]*

Gusto ko na may panahon kayong magbandying-bandyng. `Yung cellphone sabi ni Enrile hindi lang `yan na makatawag ka, may pera ka eh. Punta tayo ng Davao dalawang araw, pasyal-pasyal lang. `Yung mga ganun.

Ang problem ko is to raise the standard ng --- para marami ang middle class. 'Yun ang target ko na ma... Davao is half --- a rising middle class. Kita mo business dito, business doon.

Tapos 'yung gulo noon dito sa lugar --- hindi ko lang sabihin. 'Yung mga Chinese na mayaman nilipat 'yung pera sa Davao. Kaya 'yan ang boom tapos 'yung taga-labas, Manila, nakita nila ang opportunity.

But is very important, ang maglaro dito is si Sid. *[Can you open a school here?]* Magtayo ako ng TESDA dito sa Pigcawayan. *[applause]* You will have the rapport with Sid, he's an Ilocano.

And but dito luma --- he earned his *[unclear]* as a soldier dito sa... So 'yun lang kasi sabi ni Manny may manok daw naghintay. Masasarap 'yung manok niya, ang lalaki. Ang hita ng manok niya parang hita ng baka, ang lalaki. So salamat sa...

I have --- hindi man ako napunta dito matagal so medyo mahaba 'yung speech ko. So salamat for enduring, nagtiis kayo sa speech ko. Total magkita tayo... Ako hindi niyo ako ma-ano...

'Yung pista-pista, maski 'yung mga birthday-birthday. Pero 'yung magsabi namatayan ka, may gulo, diyan mo ako makita. Hindi ako masyado diyan sa sosyalan, birthday-birthday. Hindi ako lumalabas ng... Hindi naman na kasi ako...

Ito kasi. Tandaan ninyo 'yung uniporme na 'yan o. Hindi ako pinapalabas para... Actually, ganito. Presidente ka, kung may mag-ambisyon sa'yo... Mayor, huwag ka talagang magkamali.

Kaya si Inday ayaw ko. Huwag ninyong demonyohin 'yang anak ko kasi maawa ako sa kanya. Anak ko 'yan eh. Mag-presidente... Baka ma-insulto kayo. Pero kung gusto mong magnakaw. Ayan. Sobra-sobrang pera hanggang diyan?

Pero kung magtrabaho ka lang tapos sakripisyo mo. Sabagay ganito, you know, the danger of flying a helicopter at night. 'Pag may mataas kahoy diyan... May bumpero ba kayo dito? Wala? 'Pag nasabit 'yung helicopter ko, masunog, bago ako maprito p***** i**, tubigan ninyo kami ha?

Those are the sacrifices that we have to make. And you know, however you do it, meron pa ring masasabi 'yang... Well, it's democracy. Wala na tayong magawa diyan.

So let me say, I thank you. I love you. *[applause]* Wala... Mga lalaki, huwag kayong magpakpak hindi ako bakla, buang. *[laughter]*

Babae lang `yung I love you. Sige man. Sige lang, pakpak na babae. I love you. *[applause]* At salamat from the bottom of my heart, I really thank you for making me President. *[applause]*

--- END ---

Source: PCOO-PND (Presidential News Desk)